

The Status of Teaching Staff in Higher Education – about Some “Innovations” brought by Law No. 199/2023

Camelia OLTEANU¹

Ana MUNTEANU²

Abstract: Law no. 199/2023 of higher education, which also includes a legal norm regarding the status of teaching and research staff, is presented, in general, as a normative act that can be perfected, the legislator sometimes opting for the solution that, instead of improving the normative framework of interest, appealed to “unique” solutions, in disagreement with the logical and natural tendency to clarify this legal framework. Many rules from Law no. 1/2000 of the national education (repealed) were taken without the necessary additions, others are no longer found in the new legislation, even if it was necessary, which led, in our opinion, to a decrease in precision and coherence, requirements that must characterize any normative act. Our study wants to highlight some of the new developments, point out some of the identified gaps and propose a series of solutions for them.

Keywords: teaching staff; psycho-pedagogical training; disciplinary responsibility; mandate; retired teaching staff

Anul 2023 s-a dorit a fi unul de referință în reformarea normelor juridice ce reglementează învățământul în România (și nu numai), fiind adoptate, în primul

¹ Associate Professor, PhD, Faculty of Law and Economics of Brașov, “Spiru Haret” University, Romania, Address: Strada Turnului 7, Brașov 500152, Romania, Corresponding author: colteanu.sja@spiruharet.ro.

² Faculty of Law and Economics of Brașov, “Spiru Haret” University, Address: Strada Turnului 7, Brașov 500152, Romania, E-mail: amunteanu.sja@spiruharet.ro.

Copyright: © 2024 by the authors.
Open access publication under the terms and conditions of the
Creative Commons Attribution (CC BY) license
(<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

rând, Legea nr. 198/2023 a învățământului preuniversitar¹ și Legea nr. 199/2023 a învățământului superior², și, în consecință, abrogată (în totalitate³) Legea nr. 1/2011 a educației naționale⁴.

Legea nr. 199/2023 (în continuare LÎS), asemenea Legea nr. 1/2011 (în continuare LEN), cuprinde o serie de norme privitoare la statutul juridic al personalului din învățământul superior, parte dintre ele grupate în Titlul III, parte dispartate în restul actului normativ.

În continuare ne vom referi la unele dintre modificările aduse acestui statut, dar și la aspecte ce nu au fost reglementate astfel încât să fie înlăturate eventuale interpretări diferite.

A. Reglementarea obligativității parcurgerii unui „program universitar de formare psihopedagogică pentru învățământul superior de 30 de credite de studii transferabile ECTS/ SECT” [art. 102 alin. (14) și art. 201 alin. (8) din LÎS]. Trecând peste opinia formulată în literatura de specialitate cu privire la existența/inexistența condiției privind pregătirea psihopedagogică pentru încadrarea în funcțiile didactice din învățământul superior în condițiile LEN (Ioan, Dragu, 2015), nu putem

¹ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 613 din 5 iulie 2023, ulterior completată și modificată de patru ori.

² Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 614 din 5 iunie 2023, și ea modificată de patru ori până la acest moment.

³ Prin Legea nr. 198/2023 au fost abrogate expres Titlul I, Titlul II și Capitolul I al Titlului IV din LEN, „cu excepția dispozițiilor art. 361 alin. (3) lit. b)-d)”, situat în Titlul VII, iar prin Legea nr. 199/2023 au fost abrogate expres Titlul I (din nou – s.n.), Titlul III, Capitolul I al Titlului IV, Titlul V, art. 360 alin. (1) lit. b) și alin. (3) și Titlul VII.

Din acest puzzle legislativ rezultă că, din Legea nr. 1/2011, au fost abrogate Titlurile I-V și VII. În ceea ce privește art. 360 (singurul din Titlul VI) au rămas în vigoare alin. (1) lit. a) și alin. (2) care prevăd „(1) Următoarele fapte constituie contravenții și se sancționează după cum urmează: a) nerespectarea dispozițiilor art. 86 alin. (3), din culpa părintelui sau a tutorelui legal instituit, cu amendă cuprinsă între 100 lei și 1.000 lei ori cu muncă echivalentă în folosul comunității, prestată de părinte sau de tutorele legal; b) abrogată. (2) Constatarea contravenției și aplicarea amenzilor contravenționale prevăzute la alin. (1) lit. a) se fac de către persoanele imputernicite de primar în acest scop, la sesizarea consiliului de administrație al unității de învățământ.”

Numai că art. 86 alin. (3) din LEN („Părintele sau tutorele legal este obligat să ia măsuri pentru școlarizarea elevului, pe perioada învățământului obligatoriu.”) la care face trimitere la art. 360 alin. (1) a fost abrogat.

În schimb, art. 14 alin. (1) din Legea nr. 198/2023 prevede: „Părinții sau reprezentantul legal au obligația să asigure participarea la cursuri a beneficiarului primar minor pe întreaga perioadă a învățământului obligatoriu. Nerespectarea prezentei obligații constituie contravenție și se sancționează potrivit dispozițiilor art. 148 alin. (1) lit. a).”

Considerăm, astfel, că alin. (1) lit. a) și alin. (2) ale art. 360 din LEN au fost abrogate implicit, și, deci, Legea nr. 1/2011 și a încetat de aplicabilitate în integralitatea sa.

⁴ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 18 din 10 ianuarie 2011, modificată și completată de peste 100 de ori în decursul existenței sale.

să nu observăm următoarele:

– dacă la art. 102 alin. (14), situat în Capitolul XII, „Formarea inițială pentru cariera didactică în învățământul *preuniversitar*”, al Titlului I din LÎS, „Învățământul superior”, se face referire la „formarea inițială pentru ocuparea funcțiilor didactice în învățământul *superior*”, în art. 201 alin. (8), din Titlul III, „Statutul personalului din învățământul superior”, se prevede că parcurgerea acestui program constituie o condiție ce trebuie îndeplinită, cel mai târziu, „în termen de doi ani de la ocuparea” unui post corespunzător unei funcții didactice din învățământul superior. Or, în măsura în care ocuparea postului este anterioară, nu ne aflăm în prezența unei etape a formării inițiale. De altfel, situarea unei asemenea norme în cadrul capitolului privind formarea inițială a personalului didactic din învățământul preuniversitar nu respectă regulile impuse de art. 35 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative¹ cu privire la sistematizarea ideilor în text.

Din aceste considerente propunem abrogarea alin. (14) al art. 102 din LÎS.

B. LÎS reglementează mai clar sancțiunile disciplinare ce pot fi aplicate categoriile profesionale avute în vedere în Capitolul XXI din Titlul I, în sensul stabilirii limitelor (firești – s.n.), care nu se regăseau în art. 312 alin. (2) din LEN, respectiv diminuarea salariului de bază poate fi de cel mult 20% și poate fi aplicată pe o perioadă de cel mult doi ani, iar suspendarea dreptului de înscriere la un concurs pentru ocuparea unei funcții didactice superioare ori a unei funcții de conducere sau de exercitare a calității de membru în comisii de doctorat, de masterat sau de licență poate fi aplicată pentru o perioadă de cel mult cinci ani [art. 175 alin. (4) lit. b) și c) din LÎS].

În schimb, prin norma de la art. 179 din LÎS (care preia aproape identic prevederile art. 316 din LEN), radierea sancțiunilor disciplinare rămâne una discreționară („poate dispune radierea sancțiunii”), în timp ce, în dreptul comun, aceasta operează de drept, dacă nu au fost aplicate noi sancțiuni în termenul stabilit de lege [art. 248 alin. (3) teza I din Codul Muncii].

Mai mult, se poate observa lipsa de precizie a textului care prevede că radierea poate fi dispusă dacă acela care a fost sancționat, „nu a mai săvârșit abateri disciplinare în cursul unui an de la aplicarea sancțiunii (...)”. Or, este posibil ca rezultatul cercetării unei fapte potențial disciplinare să aibă ca rezultat, spre exemplu: fapta nu constituie abatere disciplinară; fapta nu există; fapta fost săvârșită de către o altă persoană.

O altă mențiune este legată de termenul de un an, inferior limitelor maxime ale sancțiunilor prevăzute de art. 175 alin. (4) lit. b) și c) din LÎS, ceea ce presupune că există posibilitatea înlăturării sancțiunii anterioare pentru viitor, în sensul

¹ Republicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 260 din 21 aprilie 2010 ulterior completată și modificată paranteză.

diminuării sale ca urmare a acestei radieri și, indirect, asistăm la introducerea posibilității de acordare a unei recompense neprevăzută, de altfel, de lege. Aceasta spre deosebire de alte acte normative în care termenul în care intervine reabilitarea este superior limitelor prevăzute pentru sancțiuni [spre exemplu, art. 248 alin.(3) teza I din Codul muncii; art. 497 alin. (1) din Codul administrativ].

C. O inovație interesantă ce poate duce la prestarea a 80 de ore de muncă pe săptămână, o constituie norma cuprinsă în art. 212 alin. (5) din LÎS. Dacă în LEN se prevedea, la art. 288 alin. (6), posibilitatea pentru cadrele didactice „alese sau numite în instituțiile publice ale statului sau desfășoară activități specifice funcției publice în ministere ori în alte organe de specialitate ale statului” de a „desfășura *activități didactice* aferente unei *norme didactice*” [respectiv maxim 16 ore convenționale, așa cum stabilea art. 287 alin. (12) din LEN], în prezent, art. 212 alin. (5) din LÎS permite ca aceste cadre didactice să desfășoare „*activități didactice și de cercetare* aferente unei *norme universitare*”.

Or, norma universitară, conform art. 211 alin. (1) și (25) din LÎS, cuprinde „norma didactică și/sau norma de cercetare”, iar „suma totală orelor de muncă” din aceasta „este de 40 de ore pe săptămână”.

D. Dacă, până la intrarea în vigoare a LÎS, funcția de președinte al Senatului universitar nu putea fi deținută de rector – soluție rezultată din prevederile art. 214 alin. (1) și art. 208 alin. (2) din LEN –, în prezent, această incompatibilitate privește toate persoanele care ocupă vreuna dintre funcțiile de conducere prevăzute la art. 131 alin. (2) din LÎS.

Inedită apare și interzicerea funcțiilor de conducere prevăzută de art. 131 alin. (2) coroborat cu art. 146 alin. (1) din LÎS, dar care nu este acoperită în totalitate de definițiile legale din art. 170 alin. (1) și (5), date conflictului de interese și incompatibilităților. Spre exemplu, funcția de Director general administrativ nu se poate cumula cu aceea de director de departament, însă nerespectarea acestei interdicții nu constituie incompatibilitate potrivit definiției legale anterior indicată.

E. O neconcordanță existentă în LEN se regăsește și în LÎS, în ceea ce privește durata mandatelor.

Pe de o parte, art. 131 alin. (14) din LÎS stabilește că „durata unui mandat pentru membrii în structurile de conducere prevăzute la alin. (1) și toate funcțiile de conducere prevăzute la alin. (2) este de 5 ani” (nu „maxim cinci ani” ori „de regulă” și fără a se face distincție între diferitele structuri și funcții de conducere), în timp ce, pe de altă parte, art. 97 alin. (3), art. 137 alin. (4) și art. 140 din LÎS statuează că durata mandatelor în instituțiile de învățământ particular și confesionale particulare, a studenților membri ai Senatului universitar și a prorectorilor să stabilesc prin Carta universitară.

Dacă în privința calității de membru al Senatului universitar soluția apare una firească, și poate fi interpretat că, prin art. 137, a fost instituită o excepție de la regula generală, pentru celelalte două norme juridice trebuie subliniat faptul că acesta vin în coliziune, sunt în contradicție cu regula generală, dar și cu alte norme din lege.

F. Art. 131 alin. (2) lit. e) din LÎS aduce un element de noutate în categoria funcțiilor de conducere - directorul de filială, „asimilat prorectorului”.

Conform art. 144 alin. (2) din LÎS, această funcție se ocupă prin concurs [chiar dacă prorectori sunt, potrivit art. 135 alin. (2) teza I, numiți de rector]. În schimb, în cazul vacanței acestui post, art. 146 alin. (2) prevede că se va proceda la alegeri parțiale, fără a se respecta simetria logică pentru asemenea situații.

De altfel, art. 146 alin. (2) din LÎS a preluat prevederile art. 214 alin. (2) din LEN. Astfel, conform art. 146 alin. (2) din LÎS:

- dacă ocuparea posturilor prevăzute cu funcția de prorector se face ca urmare a numirii de către rector [art. 135 alin. (2) teza I], în cazul vacanței se organizează concurs public;
- prodecanii sunt desemnați de către decan [art. 131 alin. (9) lit. c)], dar în cazul vacanței posturilor corespunzătoare se organizează concurs public;
- ocuparea postului de director de filială se face prin concurs [art. 142 alin. (2)], dar în cazul vacanței se organizează alegeri parțiale.

G. În ceea ce privește personalul didactic și de cercetare care a împlinit vârsta de 65 de ani, art. 219 din LÎS a preluat o parte din normele cuprinse în art. 289 din LEN, analizate de noi cu ocazia unui studiu anterior (Olteanu, Munteanu, 2023), dar și de alți autori (Beligrădeanu, 2011; Ioan, 2012), motiv pentru care ne vom apleca doar asupra diferențelor de regim juridic intervenite. Astfel, în LÎS nu se regăsesc norme corespunzătoare alin. (5) și (7) ale art. 289 din LEN (în forma avută anterior abrogării sale). Este vorba de neaplicarea regimului juridic al cumulului salariului cu pensia în situația în care cadrele didactice care continuă activitatea după pensionare și despre „dispariția” așa numitei reîncadrări a personalului didactic pensionat. De asemenea, în LÎS nu se mai regăsește norma privitoare la remunerarea cadrelor didactice prevăzute la alin. (2) al art. 219 în regim de plată cu ora, respectiv nu există o normă corespundătoare art. 289 alin. (3) teza a III-a din LEN.

Din prevederile alin. (2) al art. 219 din LÎS rezultă că, la împlinirea vârstei de 65 de ani sau, după caz, la finalul anului universitar în care împlinește această vârstă, dacă nu este aplicabilă norma de excepție de la alin. (3), contractul individual de muncă al celui în cauză încetează, încheindu-se un nou contract individual de muncă, dar pe perioadă determinată de un an, concomitent cu schimbarea calității în cadru didactice asociat, soluție confirmată de prevederile art. 199 alin. (1) teza a III-a din

LÎS. În ceea ce privește cumulul pensiei cu salariul obținut în condițiile arătate, chiar dacă nu există normă expresă un LÎS, aceasta este posibilă având în vedere prevederile art. 105 din Legea nr. 360/2023 privind sistemul public de pensii¹. În schimb, nu mai este prevăzut posibilitatea „reîncadrării” personalului didactic pensionat, „sub condiția suspendării pensiei pe durata reîncadrării” [reglementată în LEN la alin. (7) al art. 289]. În aceste condiții, apreciem că se vor aplica normele de drept comun, respectiv cele din Codul muncii și din Legea nr. 360/2023. Referitor la inexistența unei norme asemănătoare celei din teza a II-a a art. 289 alin. (2) din LEN, considerăm că trebuie făcută distincția funcție de aplicabilitatea sau nu a prevederilor art. 203 alin. (1) din LÎS.

Ca o **concluzie generală**, apreciem că soluțiile legislative analizate sunt, în general, nesistematizate, iar limbajul nu exclude, în toate cazurile, echivocul, nefiind respectate prevederile art. 35 și 36 alin. (1) din Legea nr. 24/2000, ceea ce impune o regândire a Legii învățământului superior, care să-i dea acesteia coerență, proporțional cu importanța sa.

Bibliografie

Beligrădeanu, Ș. (2011). Corecta interpretare a art. 289 din Legea educației naționale nr. 1/2011 privitoare la condițiile în care personalul didactic și de cercetare din învățământul 17 superior își poate continua activitatea după împlinirea vârstei de pensionare/Correct interpretation of art. 289 of the National Education Law no. 1/2011 regarding the conditions under which teaching and research staff in higher education can continue their activity after reaching retirement age. *Revista română de dreptul muncii/Romanian Labor Law Journal*, no. 2, pp. 13-23.

Ioan, M. (2012). Scurte considerații referitoare la norma universitară cu privire specială asupra dispozițiilor art. 288 alin. (1) din Legea educației naționale nr. 1/2011/ Brief considerations regarding the university norm with special regard to the provisions of art. 288 paragraph (1) of the National Education Law no. 1/2011. *Dreptu/The Law*, no. 4, pp. 109-120.

Ioan, M. & Dragu L. (2015). Inexistența condiției privind pregătirea psihopedagogică pentru încadrarea în funcțiile didactice din învățământul superior/ The absence of the condition regarding psycho-pedagogical training for employment in teaching positions in higher education. *Revista română de dreptul muncii/Romanian Labor Law Journal*, no. 1, pp. 71-77.

Olteanu, C.-N. & Munteanu, A. (2023). Partially Critical Observations Regarding Some Norms of the National Education Law No.1/2011. *The Annals of „Dunărea de Jos” University of Galati. Legal Sciences. Fascicle XXVI*, no. 1, pp. 239-245.

¹ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 1089 din 4 decembrie 2023.